

BEROEPSVERENIGING VAN CLIËNTONDERSTEUNERS

POSITION PAPER Levensbrede cliëntondersteuning

Cliëntondersteuning moet per definitie levensbreed ingezet worden. Dat is het standpunt van beroepsvereniging BCMB. Wetenschappelijke ontwikkelingen, het beleid dat hierop is gebaseerd en het maatschappelijke draagvlak dat is ontstaan sinds de transities ondersteunen deze visie. Daarin bepalen cliënt en ondersteuner steeds samen op welke levensterreinen er behoefte is aan ondersteuning.

November 2018

Wettelijke kader

Zowel de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) als de Wet langdurige zorg (Wlz) definieert cliënt-ondersteuning als een onafhankelijke vorm van ondersteuning die waar nodig alle *levensterreinen* kan omvatten.

Wmo 2015: *"onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie en het verkrijgen van een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen."*

De Wlz: *"onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies, algemene ondersteuning en zorgbemiddeling die bijdraagt aan het tot gelding brengen van het recht op zorg in samenhang met dienstverlening op andere gebieden."*

Wetenschappelijke onderbouwing

De afgelopen jaren is wereldwijd gezocht naar een herformulering van de WHO-definitie van gezondheid uit 1948. In 2009 is het volgende voorstel geformuleerd: *"Health is the ability to adapt and to self manage, in the face of social, physical and emotional challenges."*¹ Nederlandse wetenschappers hebben op basis hiervan de term 'positieve gezondheid' geïntroduceerd. Recent onderzoek toont aan dat dit concept beter aansluit bij de praktijk: *"Het concept positieve gezondheid sluit goed aan op de toenemende zelfstandigheid en behoefte aan zelfregie, en bij de opvattingen en belevingswereld van patiënten, ... Ook blijkt dat kwaliteit van leven een gezondheidsbepalende factor is en niet dat gezondheid de kwaliteit van leven bepaalt. Concluderend heeft het concept positieve gezondheid toegevoegde waarde op de WHO-definitie."*²

Dus ook wetenschappelijk gezien wordt een integrale aanpak van verschillende levensdomeinen geprefereerd om in geval van sociale, fysieke en/of emotionele uitdagingen "gezond" te blijven of te worden. BCMB ziet dit wederom als argument om de cliëntondersteuning levensbreed aan te bieden.

De praktijk

In het Beroepsprofiel van de cliëntondersteuner van de BCMB staat: "De cliëntondersteuner oriënteert zich breed en zal ook vragen met betrekking tot school, werk, inkomen, regelgeving, opvoeding ontwikkeling, wonen, samenleven en veiligheid aan de orde stellen. Hij is in staat zich in deze verschillende systemen te begeven en helder te communiceren met de specialisten die in deze systemen werkzaam zijn. Hij benadert en analyseert de vraag van de cliënt integraal en kan een coördinerende rol spelen ten behoeve van samenwerking tussen partijen en een één-plan benadering."

¹ Machteld Huber; Towards a new, dynamic concept of Health; Proefschrift 2014; p.40.

² Dierx, J.A.J. & Kasper, J.D.P. Tijdschr Gezondheidswet (2018) 96: 241.

Ervaringen van cliënten die vanuit een vanuit een levensbrede benadering ondersteund zijn:

"Teveel mensen bemoeien zich met een deel van mijn leven maar alleen [de onafhankelijke cliëntondersteuner] keek naar het hele plaatje en begreep me." (man, 31 jaar, LVB, Wmo).

"Ik kwam met een vraag over een uitkering voor mijn zoon, maar de cliëntondersteuner hielp me beseffen dat mijn zoon meer nodig had bij zijn weg naar zelfstandigheid." (moeder van een zoon met autisme, 46 jaar).

Aanbeveling

Gemeenten beslissen zelf wat zij verstaan onder onafhankelijke, levensbrede cliëntondersteuning. De term cliëntondersteuner dreigt hierdoor te verworden tot een containerbegrip voor allerlei vormen van ondersteuning.

In de Handreiking Onafhankelijke Cliëntondersteuning van VNG staat hierover:

"Bij het inrichten van cliëntondersteuning moet elke gemeente daarom ten aanzien van partijen die zich onder deze noemer aanbieden een beslissing nemen over wat zij precies verstaat onder onafhankelijke, levensbrede cliëntondersteuning en wat niet, en wie wat doet. Sommige gemeenten kiezen er voor de functie onafhankelijke cliëntondersteuning te beperken tot de ondersteuning die behoort tot de oriëntatie, toeleiding en behouden van zorg. De overige algemene ondersteuning (zoals reflectie op het eigen leven) wordt anders benoemd en/of bij andere aanbieders belegd."

Inmiddels kennen we levensloopbegeleiders, casemanagers, toekomst coaches, co-piloten en bemiddelaars die deels of volledig de functie van cliëntondersteuner uitvoeren.

Deze onduidelijkheid én verschillen in aanpak per gemeente kunnen worden vermeden als de Beroepscode en het Beroepsprofiel van BCMB ook ³ door gemeenten worden erkend.

³ De zorgkantoren hebben deze als kwaliteitsindicator al opgenomen in hun inkoopkader voor Wlz cliëntondersteuning

